

Pirminė Konferencijos dėl Europos ateities veiklų Lietuvoje ataskaita

Konferencijos dėl Europos ateities (toliau ir Konferencija) veiklos Lietuvoje vyko dviem etapais. Nuo 2020 m. rudens Lietuvoje prasidėjo pasiruošimo Konferencijai darbai, o nuo 2021 m. birželio mėnesio vyko oficialios nacionalinės Konferencijos veiklos.

Pasiruošimas Konferencijai dėl Europos ateities

Pasiruošimo procesas Konferencijai prasidėjo „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ (ESTEP) atliktais reprezentatyviu visuomenės nuomonės ES ateities klausimais tyrimu bei Lietuvos interesų ES instituciniais klausimais studija. Šių studijų pagrindu vyko ekspertų diskusijos, kurių rezultatai buvo pagrindas planuojant būsimas Konferencijos dėl Europos ateities veiklas Lietuvoje.

Besiruošiant Konferencijai 2020 m. rugsėjo 18 d. jungtiniame Lietuvos Respublikos Seimo Europos reikalų komiteto ir Užsienio reikalų komiteto posėdyje patvirtinta [Nuomonė dėl pasiūlymų dėl ES ateities vertinimo ir LR interesų](#).

2020 m. lapkričio 10 d. įvyko virtualus dialogas dėl Europos ateities, kuriame dalyvavo LR Prezidentas Gitanas Nausėda. Renginyje diskutavo politikai, akademikai, institucijų pareigūnai, visuomenininkai, kultūros ir verslo atstovai bei piliečiai.

2020 m. lapkričio ir gruodžio mėnesiais vyko moksleivių diskusijos ES tematika konkurso „ES ateitis: ką Lietuva gali pasiūlyti Europai?“ kontekste. Konkursui Lietuvos moksleiviai siuntė virtualiai įrašytas kalbas, kuriose dalijosi savo ES ateities vizija aptardami įvairiausias temas – nuo aplinkosaugos iki tolerancijos.

2020 m. gruodžio 2 d. vyko Europiečių judėjimo Lietuvoje ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) organizuota konferencija „[Ateities konferencija: jaunimo balsas](#)“. Šia konferencija buvo užbaigtas tinklalaidžių projektas „Europa per 30 minučių“, kuriam vykstant jaunimo politikos lyderiai ir nuomonės formuotojai kartu su institucijų atstovais, politologais, NVO atstovais diskutavo apie jaunimo požiūrį į ES ateitį, atsiveriančias galimybes ir prioritetus. Konferencijos metu Lietuvos jaunimo atstovai kalbėjosi apie savo Lietuvos viziją, atstovaujamą Konferencijoje dėl Europos ateities. Diskusijų pagrindu parengta jaunimo [rezoliucija](#) buvo įteikta Užsienio reikalų ministerijai. Šia rezoliucija siekiama, jog būtų atkreiptas Europos sąjungos institucijų dėmesys į jaunimui aktualias temas, tokias kaip: skaitmenizacijos politika, sveikatos politika, politinis jaunimo įgalinimas bei žaliasis kursas. LiJOT organizacijos narės bei stebėtojos dirbo darbo grupėse bei šioms temoms ieškojo palankiausių sprendimų ir siūlymų, kurie yra išdėstyti rezoliucijoje. Ši rezoliucija tapo savotiška deklaracija, kurios pagrindinis tikslas – tvarios ir demokratiškos Europos ateities formavimas.

Konferencijos dėl Europos ateities veiklos Lietuvoje

Nacionalinės veiklos oficialiai prasidėjo 2021 m. birželio 7 d. LR užsienio reikalų ministerijos (toliau ir URM), Europos Parlamento informacinio biuro Lietuvoje ir Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje organizuoju nacionaliniu Konferencijos dėl Europos ateities atidarymo renginiu „Ateitis tavo rankose: kokioje Europos gyvensime rytoj?“.

Šio renginio metu buvo duotas startas Konferencijos veikloms, kurias Lietuvoje įgyvendina LR užsienio reikalų ministerija kartu su Rytų Europos studijų centru, Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje kartu su Vilniaus universitetu. Atskirus Konferencijos renginius ir projektus organizuoja ir LR Seimas bei kitos institucijos, Europos Parlamento biuras Lietuvoje, įvairios nevyriausybinės organizacijos, bibliotekos, mokyklos, vietinės bendruomenės.

Rytų Europos studijų centro kartu su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija organizuojami dialogai su piliečiais Lietuvos regionuose

Nuo 2021 metų rugsėjo mėn. vykusių dialogų tikslas - naudojant skirtingus piliečių įtraukimo metodus aptarti svarbiausias Konferencijos dėl Europos ateities temas, išklausti jų idėjas, atsakyti į jiems kylančius klausimus, o taip pat paskatinti aktyviau naudotis Skaitmeninės platformos galimybėmis.

- Pasitelkiant rotušės (angl. town-hall) principą gyventojams buvo sudaromos galimybės sprendimų priėmėjams, ekspertams užduoti jiems rūpimus klausimus. Taip tiesiogiai diskutuojant apie ES politiką, buvo stiprinamas pasitikėjimą tarp Lietuvos gyventojų ir šalies institucijų.
- Dažnai buvo taikomas ir diskusijų/dirbtuvių metodas, skirtas į ES temų aptarimą aktyviai įtraukti visus renginio dalyvius. Tokiu atveju, po įžanginės diskusijos tarp politikų ir ekspertų renginio tema visi dalyviai susiskirstydavo į grupes, kuriose teikdavo savo idėjas pagal diskusijos organizatorių pateiktą klausimą. Renginio pabaigoje vykdavo diskusijų rezultatų aptarimas, gyventojai galėdavo užduoti jiems kylančius savo klausimus, išsakyti savo mintis kitomis ES politikos temomis. Galiausiai, piliečiai užpildydavo anketas, kurios pasitarnauja, kaip papildoma šaltinis, siekiant įvertinti diskusijose dėl ES ateities dalyvaujančių piliečių lūkesčius. Užpildyta 162 anketos. Po renginių piliečių ir diskusijų dalyvių išsakytos mintys būdavo talpinamos į Konferencijos dėl Europos ateities virtualią platformą.

Bendradarbiaujant su Konrado Adenauerio fondu taip pat organizuoti jau tradiciniai Rytų Europos studijų centro direktoriaus Lino Kojalos ir vyr. analitiko Vladimiro Laučiaus vykdomi „Pokalbiai apie Europą“, kurių metu šviečiama ir diskutuojama Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos klausimais.

Iš viso įvyko 9 RESC ir URM organizuoti dialogai, 4 renginiai įgyvendinti bendradarbiaujant su Konrado Adenauerio fondu. Diskusijas ES ateities tema taip pat organizavo Europos Komisijos atstovybė, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas kitos Lietuvos institucijos, įstaigos, politikai, nevyriausybinės organizacijos ar tiesiog aktyvūs piliečiai.

Transnacionaliniai debatai

Siekiant didesnio nacionalinių veiklų tarptautiškumo bei bendradarbiavimo tarp skirtingų ES valstybių narių, o taip pat Lietuvos piliečius supažindinti su kitų ES valstybių narių požiūriu, aukšto rango pareigūnų ir ekspertų vizitų į Lietuvą metu buvo organizuojamos viešos diskusijos ES ateities tema su Prancūzijos, Airijos Europos ministrais ir Italijos valstybės sekretoriumi, atsakingu už Europos reikalus.

Spalio 20 dieną vyko akademiko ir tarptautinių santykių eksperto iš Prancūzijos Nicolaso Tenzerio ir ambasadoriaus Raimundo Karoblio paskaita/diskusija su Vytauto Didžiojo universiteto studentais „Strategic autonomy, European military and other initiatives – what is the future of EU foreign and security policy?“. Jos metu diskutuota apie Europos saugumo politiką, strateginės autonomijos ir Europos kariuomenės iniciatyvas.

Spalio 21 dieną vyko Nicolaso Tenzerio paskaita/diskusija su Vilniaus universiteto studentais „What is the future of the European Eastern neighbourhood?“. Jos metu diskutuota apie ES Rytų kaimynystę, santykius su Rusija ir Kinija, Bendrijos užsienio politikos ateitį. N. Tenzerio vizitas įgyvendinysd bendradarbiaujant su Konrado Adenauerio fondu ir NATO Public Diplomacy Departament.

Lapkričio 17 dieną vyko Baltijos šalių jaunimo debatai „Baltic Youth Vision for Europe“, kurių metu jaunimas iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos dvejose debatų sesijose diskutavo bazinių pajamų ir Europos kariuomenės idėjas. Renginys įgyvendintas bendradarbiaujant su asocijacija „Jaunimo debatai“, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba ir Deutsch-Baltisches Jugendwerk.

Europos Komisijos atstovybės kartu su Vilniaus universitetu organizuoti renginiai

Konferencijos kontekste Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje, Vilniaus universitetas bei Europe direct regioniai centrai organizuoja dešimties kūrybinių dirbtuvių ciklą Lietuvos regionuose, kurių metu miestų ir miestelių gyventojai kartu su ekspertais vystė idėjas Konferencijos temomis. Renginių ciklas buvo aktyviai viešinamas socialiniuose tinkluose, kur buvo pasiekta apie 100 tūkst. žmonių.

Papildomai Europe direct organizavo 32 renginius regionuose įvairiomis Konferencijos temomis bei pasiekė apie 1000 žmonių.

Panašias kūrybines dirbtuves, pasaulio kavinės principu, skirtas moksleiviams organizavo Jaunimo Europos komanda su Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje pagalba. Iš viso suorganizuota apie 30 renginių, kurių metu dalyvavo apie 500 dalyvių.

Lietuvos piliečių nuostatos ir idėjos ES ateities tema

Lietuvos piliečių pasitikėjimas ES išlieka aukštas (69 proc. 2021 m.) ir tuo galima paaiškinti bendrą pozityvų lietuvių nusiteikimą dėl ES įgaliojimų stiprinimo. Pasak prieš Konferencijos dėl Europos ateities pradžią „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ (ESTEP) parengtos studijos (2020 m.), ryški dalis lietuvių sutinka, kad atskirose politikos srityse ES daugiau įgaliojimų turėtų turėti tiek kovoje su terorizmu, tiek ir užsienio, saugumo ir gynybos politikoje.

Surengtų susitikimų, diskusijų su piliečiais metu išryškėjo, kad, nors piliečiai nėra susipažinę su konkrečiais ES sprendimų priėmimo mechanizmais, ES vertinama, kaip svarbus veiksnys, sprendžiant aktualias užsienio politikos problemas. Kintant situacijai Lietuvos – Baltarusijos pasienyje, augant įtampoms su Rusija ir Kinija, galima pastebėti, kad gyventojų klausimai ir lūkesčiai ES yra dažnai susiję su vieningesne pozicija Rusijos ir Kinijos atžvilgiu, geresne ir griežtesne migracijos politika ir apskritai didesniu indėliu užtikrinant visokeriopą valstybių narių saugumą.

Nors regioninių diskusijų metu, bei po jų pildytose anketose juntamas dėmesys ES demokratijai, vertybėms ir vienybei, tačiau taip pat galima matyti, kad apie pastaruosius neretai kalbama būtent užsienio politikos, t.y. konkurencijos su Rusija ar Kinija, kontekste. Pavyzdžiui, kai kurie piliečiai pasigenda didesnės ES vienybės remiant Lietuvos poziciją Pekino klausimu ar bent užstojant Lietuvą nuo grasinimų. Reikia pažymėti, kad piliečiai pasisako už tai, kad pačios ES viduje turėtų būti daugiau diskusijų vertybiniais klausimais, tačiau ne siekiant atstumti tam tikras šalis nares, o kaip tik turėtų būti ieškoma daugiau vienybės.

Kai kurių prieš COFE iniciatyvą darytų apklausų duomenimis (2020 m.), lietuviai neskyrė daug dėmesio ir reikšmės Europos žaliojo kurso politikai ir su ja susijusiems klausimams. Tačiau žvelgiant į regioninių renginių metu piliečių užpildytas anketas, galime matyti, kad Europos žaliasis kursas, aplinkosaugos ir tvaraus vystymosi klausimai įgauna vis didesnę reikšmę. Siūloma į žalinimo procesus žvelgti ne tik per papildomų mokesčių prizmę, bet ir kurti paskatas piliečiams įsigyti žalesnį transportą, naudoti atsinaujinančios energetikos sprendimus. Svarstyta apie poreikį plėsti Lietuvoje sėkmingai įgyvendinamą depozito sistemą į ją įtraukiant daugiau perdirbimui tinkamų plastiko, metalo ir stiklo produktų.

Taip pat pabrėžiamas poreikis stiprinti skaitmenizavimo procesus, bandyti mažinti biurokratiją, sumažinti popierinių dokumentų kiekį tvarkant viešuosius reikalus. Tai ne tik mažintų biurokratinį krūvį, modernizuotų valstybės valdymą, bet ir prisidėtų prie žalinimo tikslų. Vis dėl to, taip pat didelis dėmesys skiriamas tam, kad žilioji transformacija neturi daryti žalos gyventojų gerovei, užtikrinti paramą skurstantiems ir mažinti , o ne gilinti turtinę nelygybę tarp ES gyventojų.

Europos kariuomenės idėja piliečiams atrodė dar ne iki galo išdiskutuota. Jos koncepciją diskusijų dalyviai dažnai suvokė kaip papildomą projektą greta jau egzistuojančių karinių pajėgumų, o ne jau egzistuojančius ES valstybių narių pajėgumus apjungiančias pajėgas. Nors diskusijų metu buvo juntama, kad ryški piliečių dalis į šį projektą žiūri skeptiškai ar net nepritaria jo įgyvendinimui, buvo ir palaikančių idėją, kaip gerą įrankį vykdyti taikos palaikymo misijas, papildomus pajėgumus greitai reaguoti į krizes šalia ES sienų.

Situacija Lietuvos – Baltarusijos ir Lenkijos – Baltarusijos pasienyje neabejotinai aktualizavo migracijos klausimus. Gyventojai kalbėjo apie poreikį griežtinti migracijos politiką, kurti aiškesnius bendrus migracijos ir prieglobsčio prašymo mechanizmus. Taip pat kalbėta apie poreikį ieškoti ilgalaikių ir bendrų ES sprendimų migracijos iššūkiams spręsti. Tiesa, svarbu paminėti, jog apie migraciją taip pat kalbėta ir kaip apie saugumo iššūkį, ypač kalbant apie migraciją iš Baltarusijos, kuri yra vertinama, kaip Baltarusijos hibridinė ataka prieš Latviją, Lietuvą ir Lenkiją.

Diskusijų metu piliečiai yra labiau linkę aptarti bendras demokratines vertybes, jų principų gynimą negu konkrečius ES institucinius klausimus. Pavyzdžiui, Lietuvos piliečiai vykusiuose renginiuose nekėlė specifinių klausimų dėl Europos Parlamento galių stiprinimo arba „spitzenkandidatų“ sistemos įvedimo. Dažniausiai pasisakoma už tai, kad ES turėtų užimti tvirtesnę poziciją autoritarinių režimų atžvilgiu, pavyzdžiui, palaikant Baltarusijos režimui besipriešinančią opoziciją.

PRIEDAS Nr. 1

2021 metais Rytų Europos studijų centro, Užsienio reikalų ministerijos, Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje ir Vilniaus universiteto organizuotos Konferencijos dėl Europos ateities veiklos

Rytų Europos studijų centro kartu su LR užsienio reikalų ministerija organizuoti virtualūs renginiai:

- Virtualus dialogas „(Ne)tolimas Briuselis – kokia yra šiandienos ir rytojaus Europos demokratija?": <https://futureu.europa.eu/processes/Democracy/f/5/meetings/12046>
- Virtualūs Baltijos šalių jaunimo debatai: „Baltic States Youth Debate “Baltic Youth Vision for Europe““: <https://futureu.europa.eu/processes/OtherIdeas/f/7/meetings/86364>

Rytų Europos studijų centro kartu su LR užsienio reikalų ministerija organizuoti dialogai su piliečiais Lietuvos regionuose:

- Kokia yra Europos Sąjungos vieta pokyčius ir sukrėtimus išgyvenančiame pasaulyje? Rotušės tipo susitikimas su LR užsienio reikalų viceministru Arnoldu Pranckevičiumi: <https://futureu.europa.eu/processes/EUInTheWorld/f/17/meetings/44617>
- Diskusija „Tarp mokslinės fantastikos ir realių išradimų – kokia Europos mokslo ateitis?": <https://futureu.europa.eu/processes/Education/f/37/meetings/49006>
- Diskusija / dirbtuvės „Skaitmeninė Europa: ar pavyks prisitaikyti?": <https://futureu.europa.eu/processes/Digital/f/14/meetings/57720>
- Susitikimas su moksleiviais / dirbtuvės „Dvi perspektyvos : Europos žaliasis kursas ir vietos bendruomenės“: <https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/2/meetings/72337>
- Diskusija / dirbtuvės „Vertybių sąjunga – kas vienija europiečius?": <https://futureu.europa.eu/processes/ValuesRights/f/11/meetings/68608>

- Diskusija „Informacijos amžius – kaip kurti sveiką viešąją erdvę?“, <https://futureu.europa.eu/processes/ValuesRights/f/11/meetings/77815>

Rytų Europos studijų centro kartu su LR užsienio reikalų ministerija ir Konrado Adenauerio fondu organizuotos paskaitos/diskusijos su akademiku, politikos analitiku ir knygų autoriumi iš Prancūzijos Nicolas Tenzer:

- Nicolas Tenzer ir ambasadoriaus Raimundo Karoblio paskaita/diskusija su Vytauto Didžiojo universiteto studentais „Strategic autonomy, European military and other initiatives – what is the future of EU foreign and security policy?“, <https://futureu.europa.eu/processes/EUInTheWorld/f/17/meetings/63790>
- Nicolas Tenzer paskaita/diskusija su Vilniaus universiteto studentais „What is the future of the European Eastern neighbourhood?“, <https://futureu.europa.eu/processes/EUInTheWorld/f/17/meetings/63757>

Rytų Europos studijų centro kartu su Konrado Adenauerio fondu organizuoti „Pokalbiai apie Europą“:

- Pokalbis apie Europą Molétuose / Susitikimas su L. Kojala ir V. Laučiumi: <https://futureu.europa.eu/processes/EUInTheWorld/f/17/meetings/58774>
- Pokalbis apie Europą Utenoje / Susitikimas su L. Kojala ir V. Laučiumi: <https://futureu.europa.eu/processes/EUInTheWorld/f/17/meetings/59170>

2021 m. LR užsienio reikalų ministerijos organizuoti Konferencijos dėl Europos ateities renginiai

- Prancūzijos Europos reikalų ministro C. Beaune ir Lietuvos užsienio reikalų viceministro A. Pranckevičiaus diskusija su Lietuvos ir Prancūzijos studentais: <https://futureu.europa.eu/processes/EUInTheWorld/f/17/meetings/39865>
- Airijos Europos reikalų ministro T. Byrne ir Lietuvos užsienio reikalų viceministro A. Pranckevičiaus diskusija su studentais: <https://futureu.europa.eu/processes/OtherIdeas/f/7/meetings/72272>
- Italijos valstybės sekretoriaus Europos reikalams V. Amendola ir Lietuvos užsienio reikalų viceministro A. Pranckevičiaus diskusija su studentais: <https://futureu.europa.eu/processes/OtherIdeas/f/7/meetings/84547?locale=lt>
- Jaunimo renginys organizuotas ES Baltijos jūros regiono strategijos forumo kontekste: <https://futureu.europa.eu/processes/Education/f/37/meetings/48941?locale=lt>

PRIEDAS Nr. 2

Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje ir Vilniaus universiteto renginių ciklas „Ateitis tavo rankose“

- Diskusija apie sveikatą <https://futureu.europa.eu/processes/Health/f/4/meetings/43396>

- Diskusija apie migraciją
<https://futureu.europa.eu/processes/Migration/f/35/meetings/53859>
- Diskusija apie klimato kaitą ir aplinką ateities Europoje
<https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/2/meetings/86329>
- Diskusija apie skaitmeninius pokyčius
<https://futureu.europa.eu/processes/Digital/f/14/meetings/86331>

Jaunimo Europos komandos organizuotos kūrybinės dirbtuvės

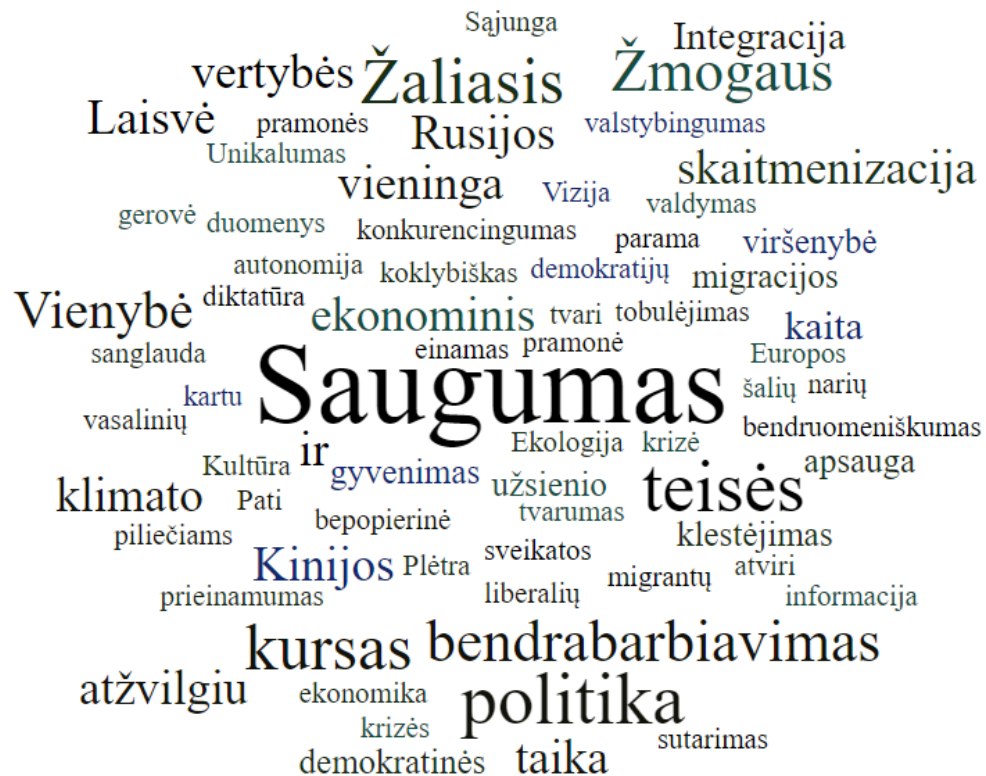
- Diskusijos Kupiškyje;
 - <https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/2/meetings/42903?locale=lt>
 - <https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/2/meetings/42904?locale=lt>
 - <https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/2/meetings/42901?locale=lt>
- Joniškyje: <https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/2/meetings/43033?>
- Kaišiadoriuose:
<https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/1/proposals/109000?locale=lt> <https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/1/proposals/109198?locale=lt>
- Trakuose: <https://futureu.europa.eu/processes/GreenDeal/f/2/meetings/65704?locale=lt>

PRIEDAS Nr. 3

Regioninių diskusijų dalyvių pildytų anketų (83 vnt.) preliminarūs rezultatai:

Klausiami „Koks, Jūsų manymu, yra svarbiausias Europos prioritetas?“ piliečiai išskyrė 3 jų manymu svarbiausius prioritetus Europai:

- Saugumas;
- Žaliasis kursas;
- Žmogaus teisės.

Klausiami „Kuo susaistytos 27 Europos Sąjungos valstybės narės? / Kas yra Europos valstybių bendrumo pagrindas?“ (atviras klausimas) piliečiai išskyrė tris pagrindines sritis:

- Politika;
- Ekonomika;
- Žmogaus teisės.

Klausiami „Ką Jums suteikia Europa?“ (atviras klausimas) piliečiai išskyrė tris svarbiausius dalykus:

- Saugumas
- Laisvas judėjimas
- Laisvė

Klausiami „**Kuriose srityse Lietuva turėtų būti suinteresuota stiprinti ES vaidmenį?**“
(pasiūlyti pasirinkimai, galima rinktis kelis) piliečiai didžiausią palaikymą išreiškė:

1. Europos žaliasis kursas (klimato kaitos stabdymas ir aplinkosaugos politika)
2. Bendradarbiavimas gynybos srityje
3. Bendra ES užsienio politika

